

Egyek vagyunk-e a lelkiekben, hogy együttes erővel megtarthassuk az anyagiakat is? Tudunk-e itt az egyházban, legalább ebben a szeretetet hirdető közösségben, testvérekként élni, a szó igaz értelmében?

Sokszor úgy érzem, a neves amerikai lelkésszel, Martin Luther Kinggel kell válaszolnom: „Megtanultuk, hogy szállanak a madarak, miként úsznak a halak. De nem tanultuk meg azt az egyszerű művészetet: hogyan élünk testvérek módján.”

Pünkösöd ünnepén a Názáreti Jézus asztala a testvérek módján való élésre, testvéri egyetértésre tanít. Ugye, mennyire szép és gyönyörűsége az a hangulat, mely az úrvacsoraosztást jellemzi? A kívülálló ember azt mondaná: mennyire szeretik egymást ezek az emberek! De mennyire szép és gyönyörűsége lenne az, ha bent, minden lélekben is a testvéri szeretet és egyetértés hangulata volna az úr. A legszebb és leggyönyörűsebb pedig az volna, ha mi, egy vallásos közösségnek, legalább egy gyülekezetnek a tagjai mindig, minden körülmények között a testvéri egyetértés jegyében cselekednénk, igaz testvéri szeretetről téve bizonyosságot.

E testvéri egyetértés által, Istentől kapott erővel vitték végbe az apostolok az egyházalapítás hatalmas munkáját. Ezáltal tudjuk megoldani mi is életünk, közösségünk nagy feladatait, hisz csak ahol testvéri egyetértés van, oda küld Isten is áldást és életet.

Pünkösöd ünnepén Jézusra és első követőire emlékezve, az úrvacsorai jegyek által indítva, itt az úrasztalánál tegyünk fogadalmat a testvéri egyetértésben való járásra. Mert csak így lesz szép és gyönyörűsége a mi vallásos közösségünk, és Istentől megáldott az életünk. Ámen.

Dr. SZABÓ ÁRPÁD

TELJES EMBERSÉG: ÖNFELÁLDOZÓ ÉLET*

Jn 12,24

Balázs Ferencre emlékezünk, születésének századik évfordulóján. A Balázs Ferenc szószékén állok, az ő szántóföldjén vagyunk. Bizonyára, amikor megállt e szószéken, vagy szétnézett ezen a gyönyörű vidéken, amelyet Isten völgyének nevezett, és elővette az evangéliumot, talán éppen Jézusnak ez a mondása ihlette arra, hogy megfogalmazza életművének mintegy jelszóként

* Elhangzott Balázs Ferenc születésének 100. évfordulóján Mészkon tartott ünnepi istentiszteleten

használt mondatát: „Elvetem magam a rög alá, hadd lám, kikelek-e, lesz-e rajtam virág, termék-e gyümölcsöt?”. Ha meg akarjuk vonni a Balázs Ferenc életművének mérlegét, akkor most száz évvel az ő születése után mondhatjuk, hogy Balázs Ferenc Istennek az a búzaszeme volt, aki nem akarta megmenteni önző módon az életét, s ezért nem maradt egyedül, hanem magáról megfeledkezve, boldogan és hálátelt szívvel hullt Isten barázdájába, hogy virágot hozzon, és gyümölcsöt teremjen. Ennek a virágnak a színe, szépsége és illata semmit sem változott az elmúlt száz év alatt. Ennek az életműnek a gyümölcse ma is sokak számára betevő falat, életet és erőt adó mindennapi kenyér. Ezért, ha egyetlen mondatban próbálnók megfogalmazni, hogy mit jelentett és jelent akkor és most egyházának és népének ez a sokszor meg nem értett, talán sokszor szélmalomharcot vívó, égő lelkű fiatalember, akkor ebben a jézusi mondásban jelölhetnők meg életének és szolgálatának értelmét. Száz év után tehát Balázs Ferenc emlékezete az evangéliumon keresztül szól hozzánk, és keres minket. Azt akarja megtudni, vagy ha úgy tetszik, számon kérni tőlünk, hogyan használjuk fel azt a lehetőséget és képességet, hogy búzmagok lehetünk Isten nagy szántóföldjén. Azt mondják, amikor föltárták az egyiptomi piramisok egyikét, sok ezer éves búzamagot találtak. Ez a búzamag megtartotta eredeti mivoltát, mégis ezer éve dacára haszontalanul élt, mert nem töltötte be élethivatását, nem lett belőle kenyér. Olyan korban élünk, testvéreim, amikor egyre inkább elhatalmasodik az emberek közszemléletében a haszonelvűség, az, hogy órákat és napokat egymás mellé téve dolgozunk fáradhatatlanul, és talán mást nem is látunk és értékelünk, csak azt, hogy hogyan tudjuk munkánk és szorgalmunk, vagy éppen más eszközök segítségével gyarapítani anyagi javainkat.

Az a búzamag, amelyik nem esik a földre, figyelmeztet Jézus, csak egy-maga marad. Ez azt jelenti, hogy hűtlen lesz ahhoz az isteni gondolathoz, amelyik őt búzamagnak teremtette. Hasonlóan: az ember is, aki csak magának él, elárulja embersége lényegét, amit Isten úgy gondolt el róla, hogy csak úgy tud emberként élni, hogyha nem önző módra csak magának él, hanem önzetlenül belegyökerezik és nő abba a közösségbe, amelynek alkotórészeként indította el Isten. Beleszületünk egy családba, amelyben a szülők szeretete ölel magához, hogy miközben mi növekedünk, az ő életük és áldozatuk behulljon életünk barázdájába, hogy megteremjék nekünk a növekedéshez szükséges virágot és gyümölcsöt. Később, az évek múlásával, belenövünk egy másik közösségbe, amelyet iskolának nevezünk, és talán nem is vesszük észre: hogy azért, hogy mi növekedni tudjunk tudásban, a szellem értékeiben, körülöttünk sokan azon dolgoznak, önzetlenül beleszórva életüket a mi életünk barázdájába, hogy mi naggyá nőjünk. Vajon mindezt az áldozatot, melyet növekedésünk folyamán megtapasztalunk, hálátlanul elfelejthetjük?

A görög gondolkodás úgy fogalmazta meg az emberi élet célját, hogy az ember azért van, hogy megvalósítsa önmagát. És ez így igaz, de az önmegvalósításon túl van egy másik célja is az ember életének itt a Földön. Az, hogy búzamagként behulljon Isten nagy televényébe éppen emberségének

lényegén keresztül, és meghozza azt az áldozatot, hogy más és több legyen, ne csak önmagát szolgálja, de próbáljon meg sokak számára a lélek kenyere lenni. Balázs Ferenc sem tett egyebet és mást, mint megértette az életében megmutatkozó és kiteljesedő isteni szándékot. Nem zúgolódozott, hanem vállalta a búzamag sorsát és életét, és behullott ebbe a talajba, amely nemcsak Mészktől jelentette, de behullott népének életébe, Erdély szellemiségébe és lelkiségébe. Most látjuk és értékeljük igazán, hogy az ő életáldozata milyen sokszoros termést hozott ennek a gyülekezetnek, ennek az egyháznak és ennek a népnek. Milyen értékekkel gyarapította életszemléletünket, közösséghez való tartozásunk elkötelezettségét, és azt a lelkiséget, amelyet mint erdélyi szellemet fogalmazunk meg és hirdetünk. Vajon eljut-e hozzánk Jézus figyelmeztetése, megértjük-e Balázs Ferenc életművének nekünk szóló üzenetét most a 21. század első évében? De főként megérti-e a mai ifjú nemzedék, akik előtt lassan, szépen kitarulkoznak ezek a nagyszerű életművek, az előttünk járók életpéldája és áldozata? Vajon megértik-e azt, hogy rá kell lépniük, mint ahogy nekünk is, arra az útra, amely az ő útjuk volt, és vállalni kell azt, szembenézni életünk nagy kihívásaival, mint ahogy ők is azt tették, még akkor is, ha sokszor nem értették meg, ha lemosolyogták, ha kigúnyolták őket. De vállalni kell, mert tudnunk kell és meg kell érezni, hogy ez nem egyedül csak a mi feladatunk, hanem Isten gondolata és szándéka, amelyet nekünk fel kell mutatnunk éppen az által, hogy vállaljuk a búzamag sorsát, vállaljuk azt, hogy úgy hullunk be Isten nagy televényébe, az Életbe, hogy önmagunk átalakulásán keresztül tudunk majd lenni virág, és tudunk sokszoros termést hozni.

Balázs Ferencről ma sok szép előadás hangzott el, méltatva életművének egy-egy területét. Úgy áll előttünk, mint a két világháború közötti Erdély egyik ifjú prófétája. A próféták Isten emberei voltak. Nem érdekelte őket, hogy koruk miként viszonyul hozzájuk, hiszen őket is sokszor kigúnyolták, sőt bántalmazták, de ők tudták, hogy amit hirdetnek, az nem az ő szavuk, hanem Istennek a beszéde. A mi közelebbi prófétáink, mint amilyen Balázs Ferenc is volt, ugyanezzel a meggyőződéssel éltek. Nekünk sincs más feladatunk, mint azonosulni ezzel az életszemlélettel, azonosulni ezzel a hittel, hogy Isten azért küldött el, hogy szolgáljunk másoknak. Isten azért küldött el, hogy rajtunk keresztül egy közösség gyarapodjon, erősödjék szellemiükben, lelkiükben, hogy megmaradjon a jelen kilátástalansága ellenére is jövőt remélő és munkáló közösségként.

Ha megkérdeznénk Balázs Ferencet, hogy miért és hogyan élt, talán ugyanazt vallaná, mint ahogyan Reményik Sándor fogalmazta meg egyik szép versében:

*„Hogyha egy szívbe jobb magot vetettem,
Hogyha egy lángot növeltem az égig
Egy ügyet védtem utolsó csepp vérig,
Mit érdekelnek korok és emberek
Hogy meddig emlegetik még a nevemet.”*

Mert az ilyen életmű, mint a Balázs Ferencé is, nem a korok és emberek múltó kategóriájába tartozik, hanem mélyen belegyökerezik abba a világrendbe, amelyet Isten alkotott. Ezért vagyunk ma hálásak a gondviselő Istennek, hogy adta nekünk Balázs Ferencet, aki nem csak előttünk járt, de hív minket is, hogy kövessük őt. Ámen.

A SZOLGÁLÓ ÉLET*

Mk 10,44

Emberé a munka, Istené az áldás. A közmondás azt az igazságot örökíti meg, hogy az ember tevékenysége által tudja kiteljesíteni életét. Legyen az fizikai vagy szellemi munka, csak akkor érdemesül Isten áldására, ha értéket megtartó és létrehozó tevékenység. A vallásos ember a munkát közvetlenül Istennel hozza kapcsolatba, aki teremtő tevékenységével megalkotta a világot, s az embert azzal bírta meg, hogy tartsa meg egészben és épségben az ő művét. Így lesz az ember – hitünk szerint – Isten munkatársa, s ezáltal minősül át munkája szolgálattá.

Ez a felfogás képezi alapját lelkésznevelésünknek is, és ezt próbáltuk érvényesíteni az elmúlt iskolai évben. De nézzük csak közelebbről, hogyan értelmezzük mi, unitáriusok a szolgálat fogalmát, hogyan alkalmazzuk nevelésünkben és mindennapi gyakorlatunkban.

A mai világban végbe menő roppant méretű változások idején az ember nem azt kérdezi, hogy micsoda lényege szerint, hanem azt, hogy mit tud, hogyan működik. Korunk keresztény köztudata annál a válasznál nyugodott meg, amelyet annak idején Bonhoeffer fogalmazott meg a legvilágosabban: „Az egyház csak akkor egyház, ha másokért van.” E kérdést fontos újra felvetnünk a 21. század elején, mivel felfogásunk szerint a szolgálat nem csupán egy a lehetséges emberi magatartások között, hanem a szolgáló típusban a teljes értékű embert, a szolgáló életformában pedig a legmagasabb rendű életformát, a jézusit láthatjuk meg. Azért is fontos ezt hangsúlyoznunk, mivel a keresztény ember és egyház ilyen természetű magatartása nem a viszonyok által rákényszerített alkalmazkodás, hanem valóságos és mindenkor kötelező. Harvey Cox, korunk egyik modern amerikai teológusa így figyelmeztet: „A szekuláris városban az egyház feladata az, hogy a közösség szolgálója (diakónusa) legyen, akinek egyedüli gondja, hogy a város egységéért és egészségéért fáradozzék.”

De ki a szolgáló (diakónus), aki keresztényi, de általános emberi hivatásunk, közelebbről egyházi szolgálatunk eszményévé lehet?

Abból a megfogalmazásból indulhatunk ki, hogy szolgáló az az ember, aki nem tartja magához méltatlannak, hogy másoknak szolgáljon. Számunk-

* Elhangzott a 2001. július 1-én tartott teológiai tanévzáró istentiszteleten.